

AUKŠTŪJŲ MOKYKLŲ STUDENTŲ POVEIKIS MIESTUI SOCIALINIŲ-EKONOMINIŲ ASPEKTU

Rasa Glinskienė, Renata Žvirelienė, Diana Micevičienė,
Birutė Daraškevičiūtė

Kauno technologijos universiteto Panevėžio institutas
Nemuno g. 33, Panevėžys, Lietuva
El. p. ek@ktu.lt

Anotacija

Straipsnyje nagrinėjami teoriniai aukštųjų mokyklų poveikio miestui aspektai, išryškinant socialinį-ekonominį poveikį sąlygojančius veiksnius. Panevėžio miesto aukštųjų mokyklų studentų poveikio miestui socialiniu-ekonominiu aspektu tyrimas išryškino indikatorius, sąlygojančius socialinių ir ekonominių charakteristikų kaitą. Panevėžio aukštųjų mokyklų studentų poveikis miestui identifikuotas socialiniu ir ekonominiu aspektu, tačiau, kaip parodė tyrimo rezultatai, pasireiškia nevienodu lygiu.

Raktiniai žodžiai: aukštosios mokyklos, studentai, socialinis poveikis, miesto ekonomika.

Išvadas

Šiuolaikinei Lietuvos aukštajai mokyklai keliami nauji iššūkiai ir tikslai – užtikrinti mokymosi visą gyvenimą galimybę. Dinamiška darbo rinka reikalauja ir ateityje reikalaus kvalifikuotų ir nuolat kvalifikaciją tobulinančių specialistų, gebančių laisvai ir kritiškai mąstyti, prisitaikyti prie kintančių rinkos sąlygų ir galinčių būti aktyviais tos rinkos dalyviais. Nagrinėjant aukštosiose mokyklose rengiamų specialistų kompetencijos atitiktį visuomenės ir darbo rinkos poreikiams išsilavinimo ir kvalifikacijų struktūros prasme, svarbu atsižvelgti į miesto plėtros strategijas vis augančio kompleksiško, atvirumo, konkurencingumo ir greitų pokyčių kontekste. Miestai tampa dinamiškiausiais globaliojo lygmens ekonominės transformacijos centrais (Harris, 1997), kur, anot C. Jensen – Butler (1997), švietimas ir žmogiškųjų išteklių kokybė atlieka vieną iš svarbiausių konkurencingumo didinimo vaidmenų. Siekiant sukurti konkurencingus miestus, aukštųjų mokyklų tinklo optimizavimas tampa vienu iš prioritetinių šalies regioninės politikos uždavinių. Įvertinant tai, kad miesto konkurencinis pranašumas gali būti pasiekiamas dėl žinių ir inovacijų, aukštos kokybės žmogiškųjų išteklių pasiūlos ir panašių veiksnių, svarbu įvertinti aukštųjų mokyklų studentų poveikį miestui tiek socialiniu, tiek ekonominiu aspektu. Moksliniuose darbuose susitelkiama ties labai apibendrinta aukštųjų mokyklų vaidmens visuomenėje analize, ypač populiaria Europos Sąjungos Bolonijos proceso raidos kontekste, neišryškinant aukštosios mokyklos poveikio konkrečiai bendruomenei, miestui arba regionui. Anot U. Rutkauskienės (2008), poveikio vertinimas yra būdas išvengti, sumažinti ar valdyti poveikį, kurį gali patirti individai ir bendruomenės. Įvertinant tai, darbe akcentuojama menkai tyrinėta problematika – aukštųjų mokyklų studentų poveikis miesto socialinių ir ekonominių charakteristikų kaitai.

Iškelta mokslinė problema apsprendė **tyrimo tikslą** – nustatyti aukštųjų mokyklų studentų poveikį miestui socialiniu-ekonominiu aspektu.

Tyrimo tikslui pasiekti suformuluoti šie **uždaviniai**: atskleisti socialinio-ekonominio poveikio miestui veiksnius, pateikti aukštųjų mokyklų studentų socialinio-ekonominio poveikio miestui vertinimo kriterijus ir jų pagrindu atlikti aukštųjų mokyklų studentų socialinio-ekonominio poveikio vertinimą Panevėžio miestui.

Aukštųjų mokyklų studentų poveikis miestui socialiniu-ekonominiu aspektu: teorinės įžvalgos

Globalizacijos procesas diktuoja naujus iššūkius miestų socialinei ir ekonominei raidai. Esminis globalizacijos bruožas yra nuolatiniai pokyčiai, veikiantys ekonominius, socialinius, kultūrinius, politinius visuomenių ir valstybių gyvavimo aspektus bei aplinką (Bhagat, 2006; Ligon, 2006). Ekonominė gerovė priklauso nuo miesto gebėjimo plėtoti naujas technologijas, panaudoti naujausias žinias kuriant pridėtinę vertę. Aukštųjų mokyklų vaidmuo šiuo požiūriu itin svarbus – atlikti mokslinius tyrimus, panaudoti mokslinį potencialą įgyvendinant inovacijas, rengiant būsimų specialistų gebėjimą prisitaikyti prie nuolat kintančių darbo rinkos sąlygų. Tačiau, kaip pažymi A. Greenspan (2003), šios tradicinės aiškiai suvokiamos funkcijos dabartinėmis sąlygomis vargiai apibrėžia modernų aukštųjų mokyklų poveikį miestų bendruomenių klestėjimui ir gyvenimo kokybės pokyčiams. Empiriniais tyrimais įrodyta (Frick, Grabka, Groh-Samberg, 2007; EUROSTUDENT III, 2008), kad aukštosios mokyklos dažnai pasitarnauja miestų konkurenciniam pranašumui formuoti ne tik rengdamos kvalifikuotus specialistus, diegdamos informacines technologijas ir jas pritaikydamos praktinėms reikmėms, bet ir skleidamos gerą patirtį. Anot J. Ainley, M. Long (1995), individų grupių įtaka miestui dažniausiai apibrėžiama ekonomiais, socialiniais ir fizineis kriterijais, pastaruosius gali

papildyti demografiniai ir genetiniai. Mukherjee (1999) pažymi, kad skirtingi kriterijai arba jų kombinacijos gali būti naudojamos, atsižvelgiant į užsibrėžtą tikslą. Šiuolaikinėje kintančioje ekonomikoje žinios įgyja vertės formą ir atspindi ekonomikos vystymąsi bei konkurencingumą globalioje aplinkoje (Rudytė, 2006). Įvertinant tai, kad ekonominio poveikio sritys dažnai susipina su socialinio poveikio sritimis, studentų poveikis miestui straipsnyje atskleidžiamas per ekonominių ir socialinių kriterijų prizmę.

Socialinio poveikio samprata grindžiama sukurta socialine ir ekonomine terpe, kurioje žmonės nori investuoti ar gyventi (Boguslauskas, Vilimienė, 2005). Nagrinėjęs aukštųjų mokyklų socialinį poveikį miestų bendruomenėms, A. Greenspan (2003) laikosi nuomonės, kad aukštųjų mokyklų studentų socialinis indėlis turi būti nagrinėjamas tiek, kiek tai padeda aukštajai mokyklai realizuoti svarbiausias jos funkcijas: žinių kūrimą ir inovacijų diegimą, verslumo ugdymą, ilgalaikio ekonomikos vystymosi ir konkurencingumo didinimą mieste, gyvenimo kokybės gerinimą. D. I. Forckenbrock, G. Weisboard (2001) socialinius veiksmus įvardija netiesioginiais ir jiems priskiria veiksmus, kurie siejasi su žmonių grupės santykiais ir veikla bei daro įtaką pastarųjų gerovei. Autoriai G. Merkys, R. Brazienė ir G. Kondrotaitė (2008) socialinių indikatorių sistemą susieja su tokiomis kategorijomis kaip „socialinė gerovė“, „gyvenimo kokybė“ ir siūlo remtis Europos Sąjungos socialinių indikatorių sistema, kurią sudaro trylika indikatorių grupių: gyventojai, namų ūkis ir šeima; švietimas ir profesinis rengimas; sveikata; apsirūpinimas būstu; transportas; laisvalaikis, žiniasklaida ir kultūra; socialinis ir politinis dalyvavimas bei integracija; darbo rinka ir darbo sąlygos; pajamos, vartojimo standartas; aplinka; socialinis saugumas; nusikalstamumas ir viešasis saugumas; bendroji gyvenimo situacija. Anot J. Sinkienės (2008), J. Ch. Butler (1997), M. Krantz, L. Schatzl (1996), miesto aplinkai būdingi šie socialiniai veiksniai: demografinė situacija, lygių galimybių užtikrinimas, gyvenimo būdas, sveikatos apsaugos ir švietimo sistemos efektyvumas, darbo galimybės už miesto ribų, pajamų lygis, kriminogeninė situacija. Apibendrinant galima teigti, kad socialinė dimensija reikalauja, jog būtų patenkinti žmogaus pagrindiniai poreikiai, kuriuos visapusiškai kokybiškai gyvenimas, tačiau tai nesumenkina ekonominės dimensijos, apibūdinančios vystymąsi (Štreimikienė, Vasiljevienė, 2004), sudarantį sąlygas ilgalaikiam stabiliam ekonominiam augimui, kur didelis dėmesys skiriamas žmogiškajam kapitalui.

Ekonomikos augimo teorijoje žmogiškasis kapitalas taip pat vaidina svarbų vaidmenį, nes miesto, kaip valstybės dalies, ekonominė bei socialinė raida yra glaudžiai susijusi su investicijomis į žmogiškąjį kapitalą (Gižienė, Simanavičienė, 2009). Aukštųjų mokyklų studentų skaičius įvardijamas, kaip vienas pagrindinių miesto ekonomikos augimo veiksnių. Mokslininkai A. R. Sanderson (1994), F. Znaniescki (1994), C. Clart, L. Feng, E. Stromsdorfer (1998), D. R. Kamerschen (2001) prie ekonominio poveikio miestui ir jo bendruomenei veiksnių priskiria aukštųjų mokyklų studentų būsimas pajamas, siedami jas su būsimos perkamosios galios stabilumu, nedarbo mažėjimu, produktyvumo, gyvenimo kokybės augimu, taigi ir mažesnėmis teisėsaugos, sveikatos priežiūros įstaigų, darbuotojų rotacijos išlaidomis.

Autoriai J. Sinkienė (2008), J. Ch. Butler (1997), M. Krantz, L. Schatzl (1996) akcentuoja miestui svarbius ekonominius veiksmus, tokius kaip ekonomikos struktūrą, vietinę mokesčių sistemą, miesto atlyginimų lygį, kapitalo pasiekiamumą mieste, miesto mokslo tyrimų ir eksperimentinės plėtros institucijų skaičių, miesto pramonės klasterius. Kiti autoriai (Ohme, 2003; Wilson, 2005) aukštųjų mokyklų studentų poveikį miesto ekonomikos augimui nagrinėja išskirtinai vertindami studentų, jų dėstytojų ir pačios aukštosios mokyklos išlaidas bei traktuodami jas kaip veiksmus, turinčius tiesioginį poveikį ekonominei naudai. E. Engel (1883), V. Gižienė, Ž. Simanavičienė (2009) ekonominę naudą regionui siūlo vertinti pajamų ir išlaidų metodais. U. Rutkauskienė (2008) pažymi, kad ekonominės vertės tyrimuose plačiausiai paplitusios dvi metodologinės išeitys: sąnaudų naudos analizė, arba investicijų graža, bei vertės įkainojimas. Ji pažymi, jog vertės nustatymo procesas yra svarbesnis už patį rezultatą, nes reikia gerai įvertinti visas prielaidas ir įvairių suinteresuotų grupių interesus. Nepaisant nagrinėtų autorių ekonominio poveikio miestui veiksnių įvairovės, išryškėja du pagrindiniai šio reiškinio vertinimo metodai – pajamų ir išlaidų. Remiantis šiuo požiūriu, aukštųjų mokyklų studentų ekonominis poveikis miestui gali būti išreiškiamas gaunamomis pajamomis arba patiriamomis išlaidomis.

Aukštųjų mokyklų studentų poveikio miestui socialiniu-ekonominiu aspektu teorinės įžvalgos leidžia teigti, kad žmogiškasis kapitalas yra vienas svarbiausių miesto konkurencingumą stiprinančių veiksnių. Miesto socialinis ir ekonominis konkurencingumas gali būti užtikrinamas efektyviai panaudojant aukštųjų mokyklų studentų potencialą.

Aukštųjų mokyklų studentų poveikio miestui socialiniu-ekonominiu aspektu tyrimas

Siekiant nustatyti aukštųjų mokyklų studentų poveikį miestui socialiniu-ekonominiu aspektu, *tyrimo tiksline grupe* pasirinkti KTU Panevėžio instituto Vadybos ir administravimo fakulteto vadybos ir verslo administravimo specialybių bei Panevėžio kolegijos Verslo ir

technologijų fakulteto vadybos specialybės studentai. Tiriamąją visumą sudarė 2033, tyrimo imtį – 456 studentai. Tyrimas atliktas 2009 metų antrąjį pusmetį.

Tyrimo tikslas – empiriškai nustatyti Panevėžio miesto aukštųjų mokyklų studentų socialinį-ekonominį poveikį miestui.

Tyrimo tikslui įgyvendinti parengtas tyrimo instrumentas – klausimynas, kuriame atsispindi socialinio-ekonominio poveikio miestui tyrimo kintamieji kriterijai: demografinė situacija, apsirūpinimas būstu, transportas, švietimas ir profesinis rengimas, pajamų lygis, laisvalaikis ir kultūra, socialinis ir politinis aktyvumas, mobilumas (*socialiniai kriterijai*) bei išlaidos ir jų rūšys, finansavimas, darbinis užimtumas (*ekonominiai kriterijai*).

Tyrimo duomenų statistinei analizei pasitelkta statistinio duomenų paketo SPSS 16,0 versija. Taikytas aprašomosios statistikos metodas, siekiant atlikti pirminį kiekybinių duomenų apdorojimą, apskaičiuojant procentines išraiškas.

Panevėžio aukštųjų mokyklų studentų poveikio miestui socialinės charakteristikos. Apklausos rezultatai rodo, kad respondentų daugumą sudarė merginos (82 proc.), kurių vidutinis amžius 18–25 metai. Vertinant socialinį veiksnių – demografinę situaciją – galima teigti, kad studentai aukštąją mokyklą pasirenka iš karto baigę vidurinę mokyklą arba praėjus neilgam laiko tarpui, kai stojama mokytis po profesinių studijų, turint tam tikrą darbo patirtį ir pan. Pažymėtina, kad dažnai auštosios mokyklos pasirinkimą lemia galimybė apsirūpinti gyvenamuoju būstu. Tyrimo rezultatai rodo, kad net 71 proc. apklaustųjų gyvena su tėvais, 13 proc. – nuomoja kambarį ar butą, o 8 proc. – gyvena bendrabutyje.

Pažymėtina, kad didžioji dalis Panevėžio miesto aukštųjų mokyklų studentų yra Panevėžio miesto gyventojai. Vertinant Panevėžio aukštųjų mokyklų studentų poveikį miestui socialiniu aspektu, atsižvelgiama ir į akademinio jaunimo naudojimąsi miesto transporto infrastruktūra. Nustatyta, kad net 70 proc. apklaustųjų naudojasi viešo transporto paslaugomis, tai atspindi miesto viešo transporto socialinį būtinumą. Lietuvoje pastebima atskirtis tarp universitetinių ir neuniversitetinių studijų.

Tyrimo rezultatai patvirtino, kad universitetus dažniausiai renkasi studentai, ateityje sieksiantys magistro laipsnio, ir tik 8 proc. apklaustųjų kolegijos studentų planuoja tęsti studijas universitete. Vertinant aukštųjų mokyklų studentų socialinį poveikį Panevėžio miestui gaunamų pajamų šaltinių aspektu, dauguma respondentų nurodė tėvų ar artimųjų paramą (43 proc.), 34 proc. – pajamas iš darbinės veiklos ir tik 27 proc. apklaustųjų gaunamą stipendiją.

Tyrimo metu respondentų klausta, kur dažniausiai jie leidžia laisvalaikį, kas leido nustatyti socialinio kriterijaus – laisvalaikis ir kultūra – poveikį Panevėžio miestui. Tyrimo rezultatai rodo, kad didžioji dalis apklaustųjų laisvalaikį leidžia maitinimo ir pramogų įstaigose (94 proc.), šiek tiek mažiau respondentų teigia, kad laisvu laiku lankosi kino teatre (81 proc.) arba teatre (71 proc.).

Vertinant Panevėžio miesto aukštųjų mokyklų studentų socialinį ir politinį aktyvumą nustatyta, kad miesto akademinis jaunimas nepakankamai aktyviai dalyvauja socialiniame-politiniame miesto gyvenime: dauguma apklaustųjų (72 proc.) teigė dalyvaujantys mieste rengiamose šventėse, tačiau mieste rengiamos konferencijos (12 proc.), miesto gyventojams atviri politinių, socialinių, ekonominių ir kitų projektų svarstymai (3 proc.) bei supažindinimas su miesto plėtros strategija (17 proc.) nesulaukia didelio akademinio jaunimo dėmesio. Tačiau nepaisant Panevėžio miesto aukštųjų mokyklų studentų politinio-socialinio pasyvumo, daugiau nei pusė apklaustųjų (56 proc.), baigę studijas, ketina likti gyventi Panevėžio mieste, to pasirinkimo pagrindines priežastis įvardydami palankią miesto geografinę padėtį (55 proc.) ir patrauklų miesto įvaizdį (27 proc.).

Panevėžio aukštųjų mokyklų studentų poveikio miestui ekonominės charakteristikos

Atlikta Panevėžio aukštųjų mokyklų studentų socialinio poveikio miestui charakteristikų analizė parodė, kad dauguma respondentų yra jauni Panevėžio miesto gyventojai, tai lėmė ir jų atitinkamą gaunamų pajamų pasiskirstymą pagal išlaidų rūšis. Nustatyta, kad daugumos respondentų (64 proc.) mėnesinių išlaidų pasiskirstymas yra toks: didžiąją savo pajamų dalį (vidutiniškai 37 proc.) išleidžia pirmo būtinumo prekėms; drabužiams, avalynei – vidutiniškai 17 proc., būstui – vidutiniškai 6 proc., sveikatos priežiūrai – vidutiniškai 9 proc., transportui – vidutiniškai 14 proc., knygoms, kanceliarinėms priemonėms – vidutiniškai 3 proc., laisvalaikio paslaugos – vidutiniškai 11 proc. ir kitoms nenumatytoms išlaidoms – vidutiniškai 3 proc. mėnesinių pajamų. Vertinant Panevėžio aukštųjų mokyklų studentų ekonominį poveikį miestui finansavimo aspektu, tyrimo rezultatai parodė, kad 56 proc. apklaustųjų gauna ne didesnes kaip 600 Lt pajamas per mėnesį; 18 proc. respondentų mėnesinės pajamos svyruoja nuo 600 Lt iki 1000 Lt per mėnesį. Tik 9 proc. apklaustųjų mėnesinės pajamos viršija 1500 Lt. Valstybė arba savivaldybė gali remti auštųjų mokyklų studentus mažindama jiems reikalingas išlaidas (pvz., būsto išlaidos, mokesčio už mokslą išlaidos): 47 proc. apklaustųjų mokslo mokesčio išlaidas padengia valstybė, o 8 proc. – gyvena bendrabutyje, taip sumažindami išlaidas būstui.

Dar vienas kriterijus, atspindintis Panevėžio miesto aukštųjų mokyklų studentų ekonominį poveikį miestui, yra darbinis jų užimtumas, kuris turi poveikį net tada, kai studentas dirba nors vieną valandą per savaitę. Tyrimo rezultatai parodė, kad tarp apklaustųjų tokių yra net 47 proc. Aukštųjų mokyklų studentų užimtumo poveikis miestui gali būti traktuojamas ir socialiniu aspektu: studentas, dirbdamas pagal būsimą specialybę, teikia teorinių ir praktinių žinių gaunamą sinerginę naudą.

Išvados

1. Globalizacija, ekonominė konkurencija, socialiniai ir politiniai neramumai diktuoja naujus iššūkius miesto socialinei, ekonominei, kultūrinei raidai. Miesto ekonominė gerovė priklauso nuo bendruomenės gebėjimo plėtoti naujas technologijas, panaudoti naujausias žinias kuriant pridėtinę vertę, skatinti kūrybiškumą ir verslumą. Miestams konkuruojant dėl kapitalo, stengiantis išlaikyti inovacijas remiančias struktūras bei kuriant palankias bendruomenės gyvavimo sąlygas, itin svarbus vaidmuo tenka moksliniams tyrimams, mokslinio potencialo panaudojimui įgyvendinant inovacijas, rengiant būsimų specialistų gebėjimą prisitaikyti prie nuolat kintančių darbo rinkos sąlygų. Įvertinant tai, aukštųjų mokyklų studentų poveikis miestui socialiniu-ekonominiu aspektu tampa vienu iš pagrindinių miesto konkurencingumą stiprinančių faktorių.

2. Siekiant ištirti Panevėžio aukštųjų mokyklų studentų poveikį miestui socialiniu-ekonominiu aspektu, išryškinti socialiniai (demografinė situacija, apsirūpinimas būstu, transportas, švietimas ir profesinis rengimas, pajamų lygis, laisvalaikis ir kultūra, socialinis ir politinis aktyvumas, mobilumas) bei ekonominiai (išlaidos ir jų rūšys, finansavimas, darbinis užimtumas) poveikio miestui tyrimo kriterijai.

3. Empirinio tyrimo rezultatai parodė, kad Panevėžio aukštųjų mokyklų studentų poveikis miestui identifikuotas tiek socialiniu, tiek ekonominiu aspektu, tačiau pasireiškia nevienodu lygiu. Nustatyta, kad Panevėžio aukštųjų mokyklų studentų poveikio miestui raiška socialiniu aspektu yra aktyvesnė nei ekonominiu. Tyrimas atspindi, kad Panevėžio miesto akademinis jaunimas dalyvauja miesto socialinėje-kultūrinėje veikloje, o ekonominiai veiksniai užtikrina socialinę gerovę.

Literatūra

1. Ainley J., Long M. (1995). Measuring student socioeconomic status. *AGPS*, Canberra.
2. Bhagat R. S. (2006). Megatrends in World Cultures and Globalization, *Journal of International Management*, 12, p.137–139.
3. Boguslauskas V., Vilimienė I. (2005). Valstybės intervencijos pagrindimas. *Ekonomika ir vadyba -2005*. Kaunas: Technologija, p. 367-371.
4. Butler J. Ch. (1997). *European Cities in Competition*. Publishing Ltd., Ashgate.
5. Clart C., Feng L., Stromsdorfer E. (1998), The Economic and Social Impact of Washington State University. Prieiga per internetą 2010-03-05: <http://www.wsu.edu/NIS/EconomicImpact.html>
6. Eurostudent III 2005–2008. Social and Economic Conditions of Student Life in Europe Synopsis of indicators. Final report. Prieiga per internetą 2010-03-05: <http://www.eurostudent.eu/>.
7. Engel E. (1883). *Der Werth des Menschen*. Berlin: Verlag von Leonhard Simion.
8. Forkenbrock D. J., G. Weisboard, G. (2001). *Guidebook for Assessing the Social and Economic Effects*. NCITRP report 456.: National academy press.
9. Frick J. R., Grabka M. M., Groh-Samberg O. (2007). Economic Gains from Publicly Provided Education in Germany. *Discussion papper series*, IZA DP No. 2911.
10. Gižienė V., Simanavičienė Ž. (2009). Žmoniškųjų išteklių ekonominis vertinimas. *Ekonomika ir vadyba*, p. 237-245.
11. Greenspan A. (2003). The Role of Universities Today: Critical Partners in Economic Development and Global Competitiveness. *UC's Contributions to Economic Growth, Health, and Culture*, 8 p.
12. Harris N. (1997). Cities in a Global Economy: Structural Change and Policy Reactions. *Urban Studies*, 34, p. 1693 - 1703.
13. Jensen-Butler C. (1997). Competition between Cities, Urban Performance and the Role of Urban Policy: a Theoretical Framework. *European Cities in Competition*, 3-42.
14. Kamerschen D. R. (2001). The Economic Impact of Higher Education: A Case Study of Georgia. *Journal of Public and Business affairs*, p. 7-13.
15. Krantz M., Schatzl L. (1996). Marketing the City. *European, Cities in Competition*.

16. Ligon E. (2006). Poverty and Welfare Costs of Risk Associated with Globalization, *World Development*, 34(8), p.1446–1457.
17. Merkys G., Brazienė R., Kondrotaitė G. (2008). Subjektyvi gyvenimo kokybė kaip socialinis indikatorius: viešojo sektoriaus kontekstas, *Viešoji politika ir administravimas*, 23, p. 23-38.
18. Mukherjee D. (1999). Socio-economic status and school system enrolments. *Australian Centre for Equity through Education*, Sydney.
19. Ohme A. M. (2003). The economic impact of a university on its community and state: examining trends four years later. *Institutional Research Analysis*
20. Rudytė D. (2006). *Finansų specialistų kompetencijos pokyčių valdymas žinių ekonomikos kontekste. Daktaro disertacija*. Kaunas.
21. Rutkauskienė U. (2008). Viešųjų bibliotekų poveikio vertinimas. *Informacijos mokslai*, 46, p. 84-101.
22. Sanderson A. R. (1994). The economic impact of colleges and universities. *Working Paper, 06-W12*.
23. Sinkienė J. (2008). Miesto konkurencingumo veiksniai, *Viešoji politika ir administravimas*, 25, p. 67-82.
24. Štreimikienė D., Vasiljevienė N. (2004). Etiniai darnaus vystymosi aspektai ir jų ryšys su socialinėmis ir aplinkosauginėmis darnaus vystymosi dimensijomis. *Organizacijų vadyba: sisteminiai tyrimai*, 32, p. 189–205.
25. Wilson J. H. (2005). The student expenditure impact of a university on the local economy. *The Annals of Regional Science*, 9 – 1, p. 122-126.
26. Znanieski F. (1994). *The social role of the university student*. Poznan.

THE IMPACT OF STUDENTS OF PANEVĖŽYS' HIGHER SCHOOLS ON THE CITY FROM SOCIAL AND ECONOMIC PERSPECTIVE

Globalization, economic competition, social and political upheavals dictate new challenges to social, economic and cultural development of cities. Economic welfare of the city depends on the ability of the community to develop new technologies, to use the most up-to-date knowledge for the creation of added value and to promote the creativity and entrepreneurship. The role of higher schools is particularly important – to carry out scientific research, to use the scientific potential for introduction of innovations and for developing the ability of prospective specialists to adapt to constantly changing conditions in the labor market. When examining the competence compliance of specialists trained in higher schools with the needs of the society and labor market in terms of education and qualification structure, it is important to take into account the urban development strategies in the context of ever-increasing complexity, openness, competitiveness and rapid changes. Cities are becoming the most dynamic centers of economic transformation on the global level, where education and the quality of human resources play key roles in competitiveness enhancement. When seeking to create competitive cities, the optimization of higher schools' network becomes one of priority tasks for country's regional policy. Given the fact that competitive advantage can be achieved by the city through knowledge and innovation, supply of highly qualified human resources and similar factors, it is important to take into account the impact of high schools' students on the city in social and economic terms.

The raised scientific problem determined the purpose of the research – to establish the impact of higher schools' students on the city in social and economic terms.

To achieve the purpose of the research, the following tasks were formulated: to reveal the determinants of social – economic impact on the city, to present the criteria for the assessment of social – economic impact exerted by higher schools' students on the city and to conduct the assessment of social – economic impact exerted by higher schools' students on the city of Panevėžys, based on the mentioned criteria.

The article examines theoretical aspects of impact exerted by higher schools on the city while placing emphasis on determinants of social-economic impact. In order to study the social-economic impact exerted by the students of higher schools in Panevėžys, social (demographic situation, provision with housing, transport, education and vocational training, level of income, leisure and culture, social and politic activeness, mobility) and economic (expenditures and their types, financing, occupation) criteria for the assessment of impact on the city were distinguished.

The impact of students of Panevėžys' higher schools on the city was identified in social as well as economic terms, but it does not manifest equally. It was determined that the manifestation of impact in terms of social aspects is stronger than in terms of economic aspects. The research reflected that academic youth of Panevėžys city actively participate in social – cultural activities of the city, while economic factors ensure social welfare.

Key words: Universities and colleges, Students, Social influence, Urban economics.

Įteikta: 2010 m. balandžio 15 d.
Priimta publikuoti: 2010 m. gegužės 14 d.